

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce

GEMER

pre obdobie 2021-2027

OBSAH

1. Úvod.....	3
2. Vízia	3
3. Socio-ekonomická analýza.....	3
3.1 Ľudské zdroje	4
3.1.1 Demografická situácia obce	5
3.1.2 Vzdelávanie, vzdelanosť	10
3.2 Kultúra a spoločenský život	14
3.3 Ekonomické využitie zdrojov.....	15
3.3.1 Podnikateľská sféra	15
3.3.2 Nezamestnanosť, zamestnanosť	17
3.3.2.1 Nezamestnanosť	17
3.3.2.2 Zamestnanosť, trh práce	19
3.4 Materiálne zdroje.....	20
3.4.1 Bývanie a bytový fond	21
3.4.2 Infraštruktúrálna vybavenie.....	21
3.4.3. Voľné objekty využiteľné pre rozvoj obce.....	23
3.5 Prírodné zdroje	23
3.6 Cestovný ruch.....	24
4. SWOT analýza obce.....	25
5. Rozvojová stratégia	26
5.1 Ciele a priority.....	26
5.2 Opatrenia a aktivity	26
6. Akčný plán obce.....	30

1. Úvod

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHSR) obce Gemer je základným programovým a výkonným dokumentom spracovaným na úrovni obce v rámci partnerstva lokálnej samosprávy, podnikateľského sektora a mimovládnych organizácií z územia obce.

Pri jej spracovaní bola použitá metodika navrhnutá Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR s cieľom zjednotiť proces spracovania PHSR a jeho obsah podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/2024 Z. z.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja, spolu s územným plánom, je základným a kľúčovým dokumentom pre riadenie samosprávy, ktorý vychádza z poznania situácie a konkrétnych potrieb obyvateľov, podnikateľov, záujmových skupín a ďalších subjektov v území, formuluje svoju predstavu o budúcnosti spolu s činnosťami a projektmi na jej zabezpečenie. PHSR koncepčne, systémovo analyzuje a určuje budúcnosť rozvoja spolu s činnosťami, investičnými projektmi so zdrojovým krytím na jej zabezpečenie. Vytvára rámec, ktorého naplnenie bude zárukou, že PHSR bude skutočným strategickým rozvojovým dokumentom s cieľom dosiahnuť rast životnej úrovne na konkrétnom území.

Navrhuje systematickú a funkčnú stratégiu trvalo udržateľného rozvoja obce zameranú na realizáciu všestranného ekonomického a sociálneho rozvoja:

- čerpá najmä zo znalostí miestnych aktérov a odborníkov, ktorí najlepšie poznajú miestne problémy, potreby a rozvojové možnosti mesta
- umožňuje partnerom spoluúčasť na programovaní a kontrole stratégie ekonomického a sociálneho rozvoja obce
- pomáha zvyšovať všeobecné povedomie o potrebách obce a regiónu

2. Vízia

„Obec ležiaca v krásnom a čistom vidieckom prostredí s prekvitajúcimi tradíciami, s bohatým spoločenským a kultúrnym životom, kde sú obyvatelia zamestnaní a spokojní so životom ...“

3. Sociálna a ekonomická analýza

Všeobecné úvodné informácie.

Obec Gemer patrí podľa administratívneho členenia do okresu Revúca, ktorý je súčasťou Banskobystrického kraja. Obec sa nachádza na juhu Revúckeho okresu, 4 km od mesta Tornaľa, 27 km od mesta Rimavská Sobota. Gemer leží v severovýchodnom výbežku Rimavskej kotliny na nive a terase Slanej. Nadmorská výška v strede obce je 181 m n. m., v chotári 175 - 328 m n. m. Chotár na pahorkatine a poriečnej rovine, v severnej a severozápadnej časti s teplomilnými cerovými dubovými lesmi, miestami s prímiesou buka,

tvoria stredotret'ohorné sliene a pieskovce, štrky a piesky, miestami pokryté riečnymi uloženinami a svahovými hlinami. Prevládajú hnedozemné, nívne a illimerizované pôdy.

História obce

Prvá písomná zmienka o sídle pochádza z roku 1198, avšak obec pod hradom, z ktorého sa zachovali už len nepatrné zvyšky existovala už v 12. storočí. Nájdu sa i také, ktorí predpokladajú jej vznik už v 11. storočí. V záznamoch neznáameho autora sa spomína pod názvom Gumur ako sídlo rytiera Gumura. Bola kráľovským majetkom. V 14. storočí sa Gemer stal sídlom župy a jej druhým najväčším mestečkom. Postupne sa jej najvýznamnejšími zemepánmi stali rody Széchyovcov, Wesselényiovcov a Csákyovcov. V 15. storočí získala obec obmedzené mestské práva. Vtedy cez rieku Slanú viedli dva mosty, na ktorých sa platilo mýto. Hrad tu stál aj v čase vládnutia Štefana I. Nešlo o veľký hrad, ale skoro strážnu pevnosť obohnanú ochranným valom. V 12. storočí, po plienení Tatárov, na jej mieste vyrástol pevnejší hrad. Bol kráľovským hradom, neskôr ho obsadili husiti. V roku 1459 hrad dobyl kráľ Matej I. Korvín a neskôr viackrát zmenil majiteľa. V tureckých vojnách, v 16. storočí bol definitívne zničený.

Obec Gemer viackrát za sebou získala právo usporadúvať trhy, na ktorých sa ponúkalo najmä ovocie, hrozno, tabak a dobytok. V roku 1853 zničil požiar okrem kostola, fary a kaštieľa takmer celú obec. Tá bola niekoľko storočí sídlom vzdelávania. Už v roku 1616 tu bola latinská škola, v 18. storočí pribudla maďarská vyššia škola a v 19. storočí evanjelické gymnázium, v ktorom študovali aj viacerí klasici slovenskej literatúry a predstavitelia slovenskej inteligencie (Janko Matuška, Pavel Jozef Šafárik, Janko Kráľ, Ján Kalinčiak a ďalší). Obec preslávila i huslistka Czinka Panna, viaceré vzácne archeologické vykopávky a okrem iného aj slávna Povešť o kráľovi Matejovi. Pamiatku na jeho (Matej I. Korvín) pobyt v obci pripomína bronzová socha, ktorej autorom je B. Holló a inštalovali ju v roku 1917.

Najvýznamnejšou sakrálnou stavbou obce je neogotický kostol z roku 1882. Už v roku 1510 tu síce stál evanjelický kostol, ten však v roku 1881 rozobrali. Ďalšou vzácnosťou obce Gemer je neskorobarokový kaštieľ z 18. storočia, ktorý je v obnove.

Obec bola významnou kovolejarskou a obchodníckou osadou z mladšej doby bronzovej, ktorej existenciu dokladá objav bronzových predmetov. Prvá písomná zmienka o sídle pochádza z roku 1198, avšak obec pod hradom, z ktorého sa zachovali už len nepatrné zvyšky existovala už v 12. storočí. V 14. storočí sa Gemer stal sídlom župy a jej druhým najväčším mestečkom, ktoré malo v erbe vinič. V súčasnosti je bohatou archeologickou lokalitou.

Postupne sa jej najvýznamnejšími zemepánmi stali rody Széchyovcov, Wesselényiovcov a Csákovcov. V 15. storočí získala obec obmedzené mestské práva. Vtedy cez rieku Slanú viedli dva mosty, na ktorých sa platilo mýto. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom, ovocinárstvom, pestovaním tabaku a čiastočne vinohradníctvom.

Obec preslávila aj huslistka Czinka Panna, viaceré vzácne archeologické okopávky a okrem iného aj slávna Povešť o kráľovi Matejovi. Pamiatku na jeho (Matej I. Korvín) pobyt v obci pripomína bronzová socha, ktorej autorom je Barnabáš Holló a inštalovali ju v roku 1917. Obec bola niekoľko storočí sídlom vzdelávania. Už v roku 1616 tu bola latinská škola, v 18. storočí pribudla maďarská vyššia škola a v 19. storočí evanjelické gymnázium, v ktorom študovali aj viacerí klasici slovenskej literatúry a predstavitelia slovenskej inteligencie (Janko Matuška, Pavel Jozef Šafárik, Janko Kráľ, Ján Kalinčiak, Samo Chalúpka a ďalší).

3.1 Ľudské zdroje

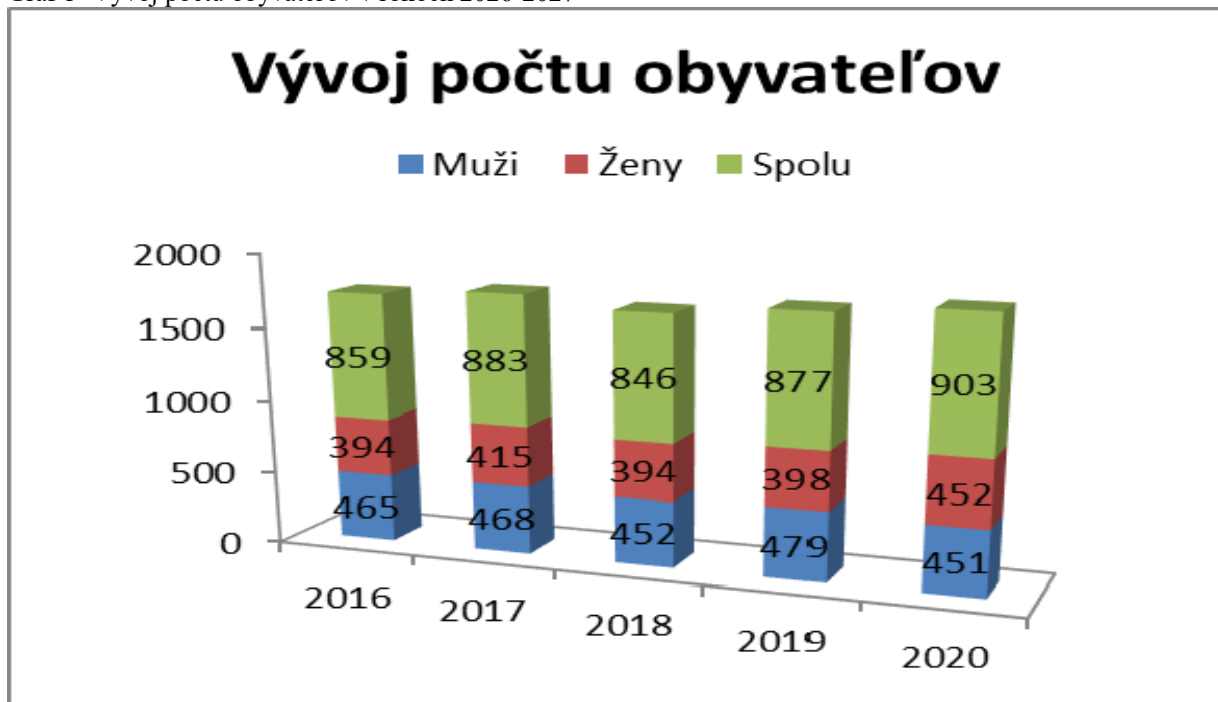
3.1.1 Demografická situácia obce

Obec Gemer má 903 obyvateľov. Oproti negatívnym trendom v regióne, je počet obyvateľov stabilný, dokonca má permanentne rastúcu tendenciu, čo vyplýva z pomerne dobrých kondícií postavenia obce v jej blízkom regióne. K tomu prispieva aj dobrá občianska vybavenosť v porovnaní s okolitými obcami.

Tabuľka 1 - Základné demografické ukazovatele

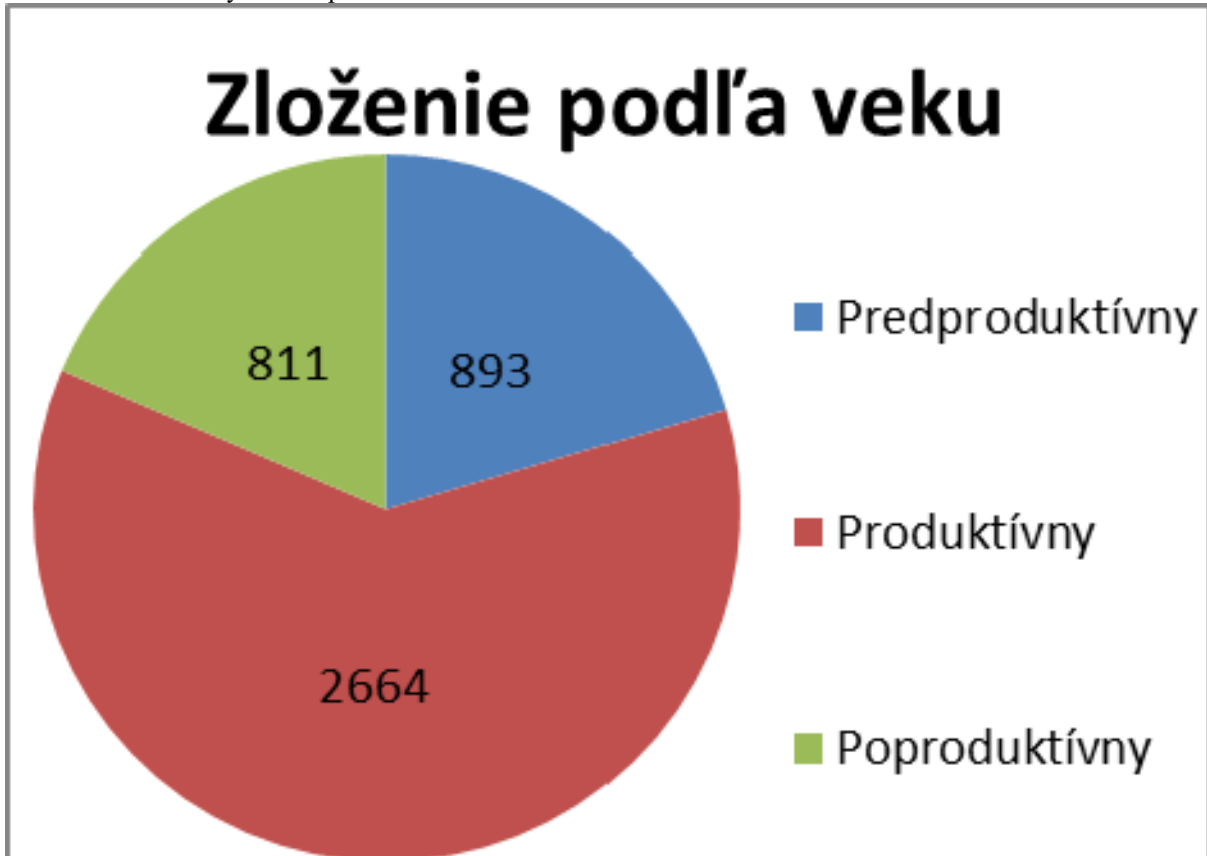
		Predproduktívne		Produktívne		Poproduktívne		SPOLU
		Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet
2027	Ženy	91	46.91%	274	48.50%	87	60.42%	452
	Muži	103	53.09%	291	51.50%	57	39.58%	451
	Spolu	194	100.00%	565	100.00%	144	100.00%	903
2027	Ženy	94	49.47%	241	44.96%	63	41.72%	398
	Muži	96	50.53%	295	55.04%	88	58.28%	479
	Spolu	190	100.00%	536	100.00%	151	100.00%	877
2027	Ženy	88	48.89%	232	46.03%	74	45.68%	394
	Muži	92	51.11%	272	53.97%	88	54.32%	452
	Spolu	180	100.00%	504	100.00%	162	100.00%	846
2017	Ženy	72	42.86%	262	48.25%	81	47.09%	415
	Muži	96	57.14%	281	51.75%	91	52.91%	468
	Spolu	168	100.00%	543	100.00%	172	100.00%	883
2026	Ženy	71	44.10%	239	46.32%	84	46.15%	394
	Muži	90	55.90%	277	53.68%	98	53.85%	465
	Spolu	161	100.00%	516	100.00%	182	100.00%	859

Graf 1 - Vývoj počtu obyvateľov v rokoch 2026-2027

Z demografických údajov posledných rokov vyplýva, že v obci žije viac mužov ako žien a tento trend sa posledných 5 rokov nemenil. Danosť treba brať do úvahy hlavne v plánovaní mechanizmov na zníženie nezamestnanosti a vytvárania nových pracovných príležitostí v obci. Ide o to, aby sa pracovné príležitosti vytvárali v rámci rovnosti príležitostí rovnako aj pre ženy a bola pri tom zohľadnená rodová rovnosť, čo je jedným z indikátorov projektov financovaných zo štrukturálnych fondov.

Graf 2 - Zloženie obyvateľov podľa veku

Faktor, ktorý pôsobí ešte pozitívnejšie ako stabilný počet obyvateľov je index starnutia (pomer poproduktívneho a predproduktívneho obyvateľstva). Ten sa v prieme pohyboval na úrovni 90,8 %, čo je hodnota síce horšia ako v Banskobystrickom kraji (v roku 2027 to bolo v kraji 119,0%). Pritom v roku 2027 bola hodnota indexu starnutia 74,22 pod úrovňou 100%. Tieto fakty hovoria o zvyšujúcej sa tendencii počtu mladých obyvateľov a následnom postupnom zvyšovaní počtu obyvateľstva obce, čo z dlhodobého hľadiska môže spôsobiť zvyšovanie atraktivity obce pre mladých a ich rodiny, aby zostali, alebo sa prisťahovali do obce.

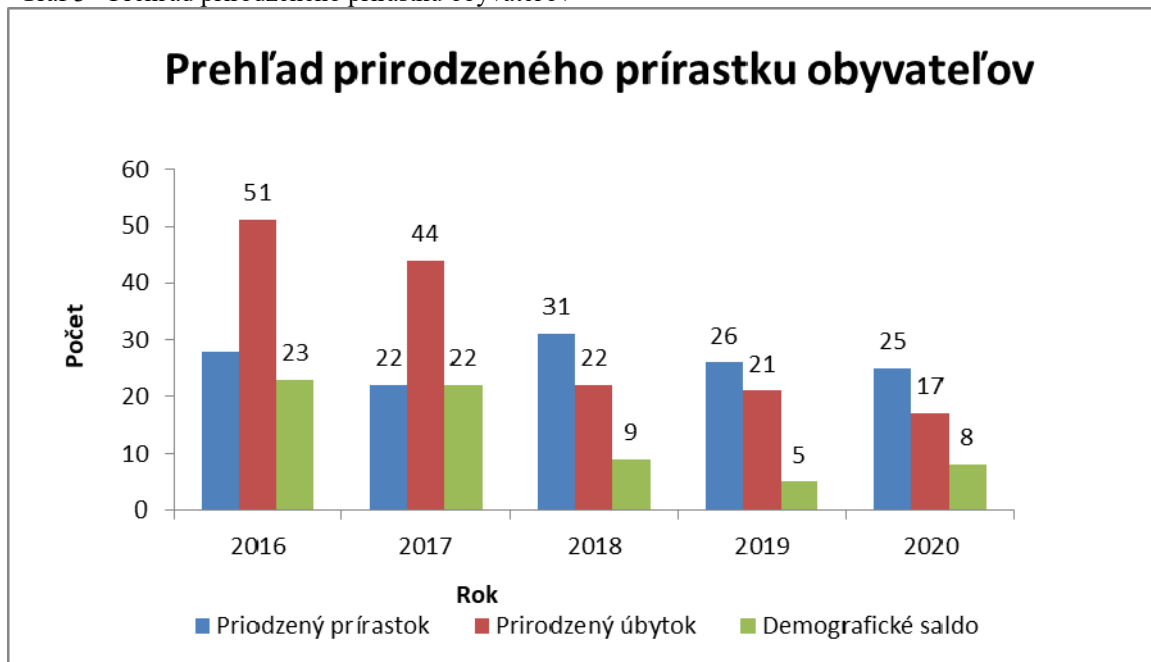
Tabuľka 2 - Prírodný prírastok obyvateľstva obce

ROK	2026	2017	2027	2027	2027
Prírodný prírastok	28	22	31	26	25
Prírodný úbytok	51	44	22	21	17
Demografické saldo	23	22	9	5	8

*Demografické saldo = prírastok – úbytok

Hodnoty prirodzeného prírastku ukazujú v posledných rokoch mierny úbytok, ako všade v malých obciach na Slovensku. Poukazujú na postupný nezájem mladých ľudí pracovať a žiť v obci v minulosti. Počet obyvateľov však postupne rastie a ak táto tendencia bude pokračovať v horizonte nasledujúcich rokov hrozí obci nedostatok ubytovacích kapacít. Riešiť dopyt na bývanie bude výzvou pre komunitu obce v horizonte najbližších rokov.

Graf 3 - Prehľad prirodzeného prírastku obyvateľov

Tabuľka 3 - Migračné saldo obyvateľstva obce

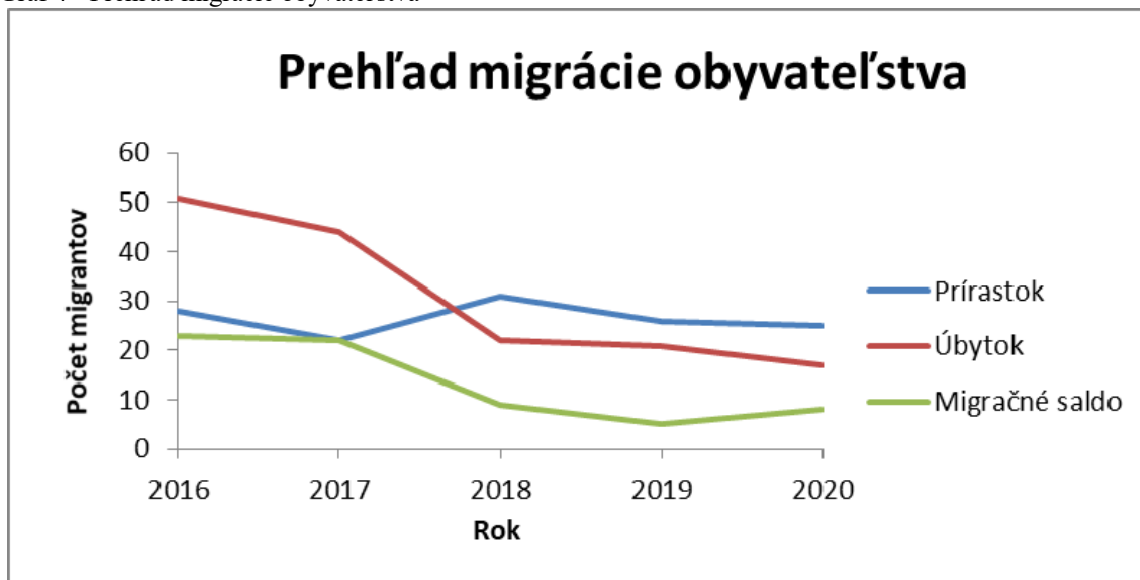
ROK	2026	2017	2027	2027	2027
Prírastok	28	22	31	26	25
Úbytok	51	44	22	21	17
Migračné saldo	23	22	9	5	8

* Migračné saldo = prírastok - úbytok

Migrácia obyvateľstva je z globálneho hľadiska pozitívna, čo potvrdzuje zvyšujúci sa počet občanov v obci aj prisťahovaním z jej blízkeho regiónu. Hoci má obec dobré kondície v porovnaní s obcami v okrese, pri analýze vekovej štruktúry obyvateľstva a prirodzeného prírastku obyvateľstva je jasné, že občania prichádzajúci do obce nebudú schopní pokryť straty spôsobené odsťahovaním sa mladého obyvateľstva a prirodzeného úbytku obyvateľov.

Odsťahovanie je typické najmä pre mladšiu a vzdelanejšiu skupinu obyvateľov do regionálnych centier, najmä do Tornale, Rožňavy, Rimavskej Soboty, ale aj do vzdialenejších miest podobne ako aj v iných obciach regiónu, čo znižuje konkurencieschopnosť obce. Dôvodom odsťahovania sa je v prevažnej miere vysoká nezamestnanosť a sociálna neistota, ktorá panuje v celom regióne. V tejto oblasti sa vyžaduje vonkajšia intervencia štátu, nakoľko problematiku nedostatku príležitostí obec sama nedokáže vyriešiť.

Graf 4 - Prehľad migrácie obyvateľstva

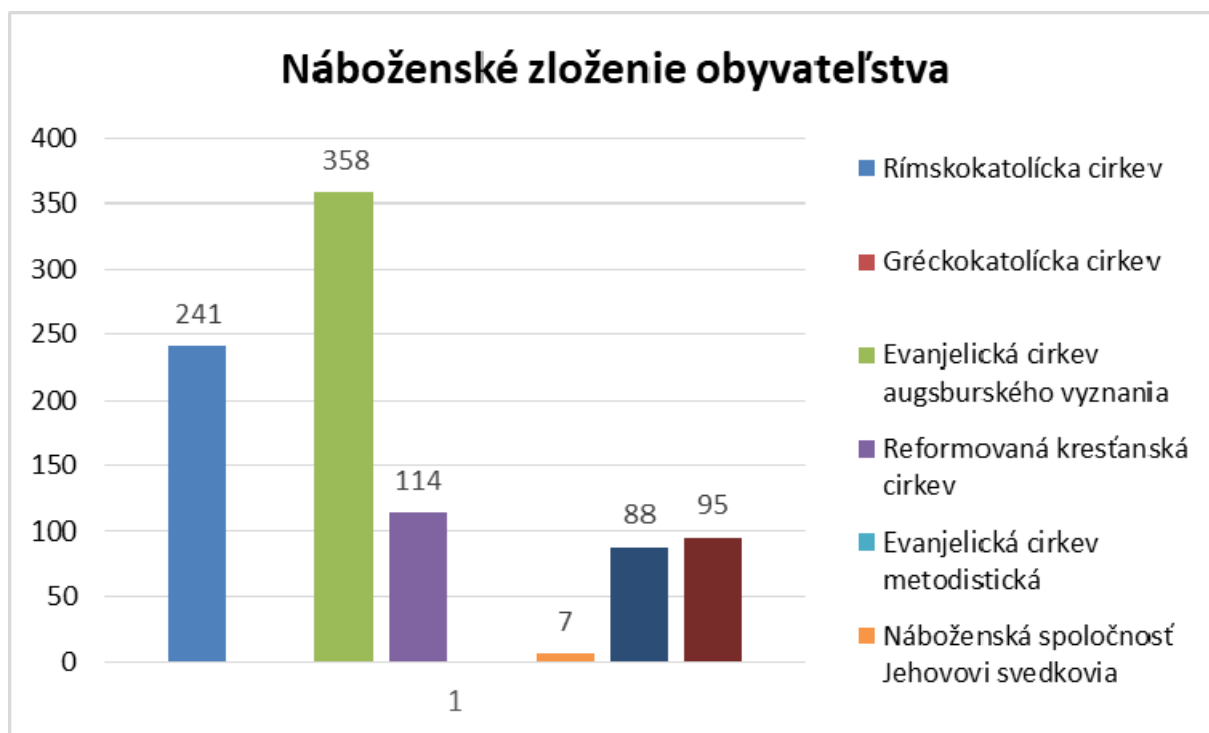

Tabuľka 4 - Náboženské zloženie obyvateľstva obce

Náboženské vyznanie	Absol.	%
Rímskokatolícka cirkev	241	26.69%
Gréckokatolícka cirkev	0	0.00%
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	358	39.65%
Reformovaná kresťanská cirkev	114	12.62%
Evanjelická cirkev metodistická	0	0.00%
Cirkev československá husitská	0	0.00%
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	7	0.78%
Ostatné	0	0.00%
Bez vyznania	88	9.75%
Nezistené	95	10.52%
Spolu	903	100.00%

Náboženská štruktúra obyvateľstva neprešla v poslednom období žiadnymi výraznými zmenami, prevláda Evanjelická cirkev augsburského vyznania, Rímskokatolícke náboženstvo a Reformovaná kresťanská cirkev. Spolunažívanie náboženských skupín je úplne bezproblémové, v súlade s celospoločenským trendom, náboženstvo dlhodobo nehrá významnú úlohu pri každodennom spolužití občanov. Možno konštatovať, že zmena sa neočakáva ani v dlhodobom časovom horizonte 7 – 10 rokov a dlhšie.

Graf 5 - Náboženské zloženie obyvateľstva

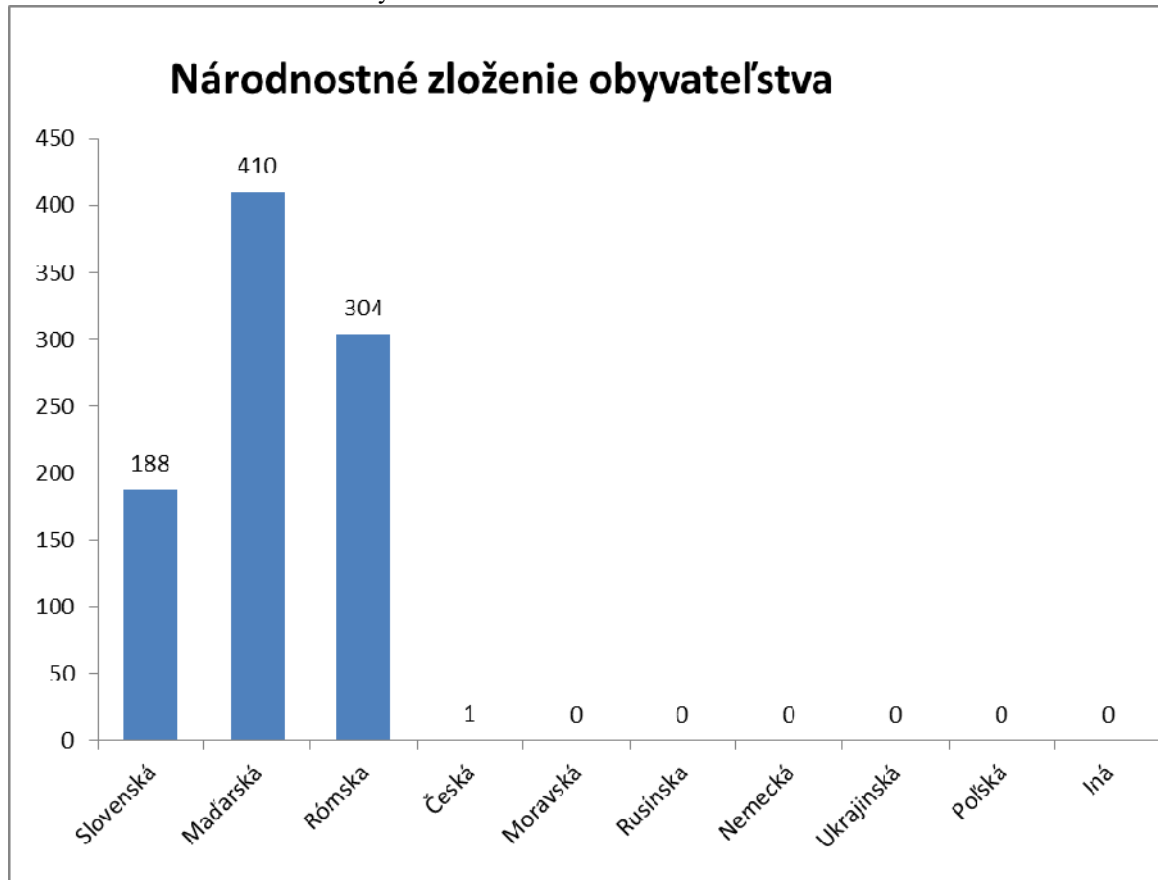

Tabuľka 5- Národnostné zloženie obyvateľstva obce

Počet obyv.	Národnosť									
	Slovenská	Maďarská	Rómska	Česká	Moravská	Rusínska	Nemecká	Ukrajinská	Poľská	Iná
Spolu	188	410	304	1	0	0	0	0	0	0
%	20.82%	45.40%	33.67%	0.11%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%

Ako je to pre región typické, obyvateľstvo je väčšinou maďarskej národnosti. Po ňom nasleduje rómske a slovenské obyvateľstvo. Ako aj ostatné obce okresu aj Gemer má početnú rómsku komunitu. Spolunažívanie obyvateľov je dlhodobo bezproblémové.

Graf 6 - Národnostné zloženie obyvateľstva

3.1.2 Vzdelávanie, vzdelanosť

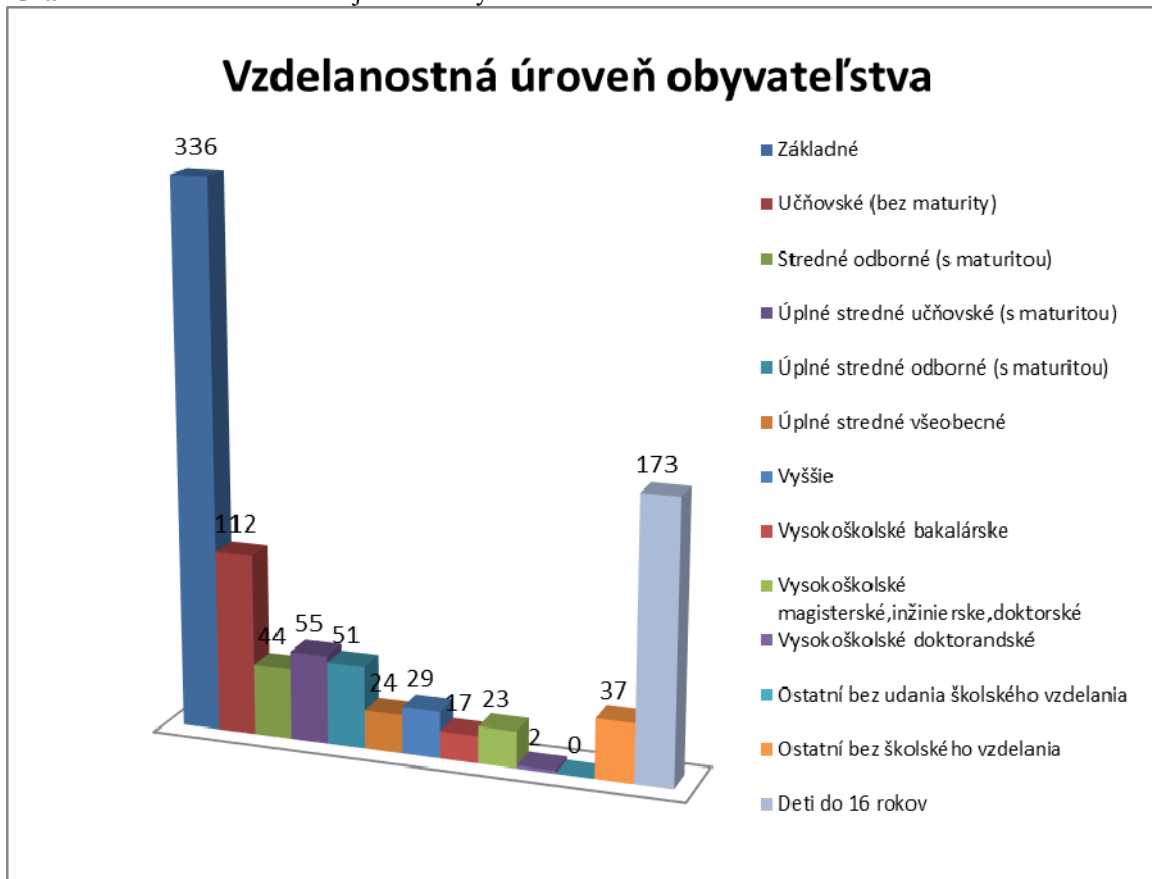
Vzdelanostná úroveň obyvateľov obce je v súlade s regionálnym priemerom a v porovnaní s mnohými okolitými obcami. Jej štruktúra je slabou stránkou obce, keď dosahuje hodnoty nižšie, ako sú na úrovni kraja, resp. SR. Ak berieme do úvahy len dospelé obyvateľstvo (bez detí do 16 rokov), 37,21% obyvateľov má základné vzdelanie (priemer v Banskobystrickom kraji je okolo 10%), 12,40% má učňovské vzdelanie bez maturity, slabším ukazovateľom je aj pomer obyvateľov s maturitou, ktoré dosahuje hodnotu 16,62%, čo je pod krajským priemerom – 44%. 4,65% obyvateľstva má vysokoškolské vzdelanie, čo je menej ako krajský priemer (9%) v súlade so situáciou ako je to v niektorých okolitých obciach.

Vzdelanostná úroveň obyvateľov je pod krajským priemerom. Celkovo jej štruktúra nie je v súlade s požiadavkami trhu práce, najmä čo sa týka starších obyvateľov. Chýba systém permanentného celoživotného vzdelávania a vzdelávania prispôbeného požiadavkám trhu práce, čo by zvýšilo konkurencieschopnosť a flexibilitu občanov a nezamestnaných umiestniť sa na trhu práce dlhodobo.

Tabuľka 6 - Vzdelanostná úroveň obyvateľstva

Najvyšší ukončený stupeň školského vzdelania	Spolu	%
Základné	336	37.21%
Učňovské (bez maturity)	112	12.40%
Stredné odborné (s maturitou)	44	4.87%
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	55	6.09%
Úplné stredné odborné (s maturitou)	51	5.65%
Úplné stredné všeobecné	24	2.66%
Vyššie	29	3.21%
Vysokoškolské bakalárske	17	1.88%
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	23	2.55%
Vysokoškolské doktorandské	2	0.22%
Ostatní bez udania školského vzdelania	0	0.00%
Ostatní bez školského vzdelania	37	4.10%
Deti do 16 rokov	173	19.16%
Spolu	903	100.00%

Graf 7 - Štruktúra vzdelanostnej úrovne obyvateľstva

Čo sa týka infraštruktúry vzdelávania, obec je dobre vybavená. Prevádzkuje materskú školu a plne organizovanú základnú školu. Časť škôlky bola obnovená, ale je vo veľmi zlom

technickom stave a vyžaduje si komplexnejšiu rekonštrukciu. Do vyšších ročníkov dochádzajú žiaci do Tornale autobusovou prepravou. Materská škola je využívaná niečo pod maximum svojej kapacity (18/25 detí), čo je spôsobené blízkosťou mesta Tornaľa, kam tam pracujúci rodičia nosia deti aj do škôlky. Príčinou je aj klesajúcou pôrodnosť posledných 2 rokov v obci a migráciou mladých ľudí a rodín za prácou do iných regiónov.

V obci funguje základná škola s deviatimi ročníkmi s kapacitou 150 žiakov so 173 žiakmi. V každom ročníku sú jednotriedky. Počet žiakov sa v posledných niekoľkých rokoch zvyšoval, príčinou môže byť aj príchod žiakov do školy z iných obcí. V roku 2027 chodilo do školy 173 žiakov z toho 160 rómskych, 89 sociálne znevýhodnených a 37 s hendikepom. Tento fakt treba brať do úvahy v prípade projektov pre školu zo zdrojov EÚ. Počet žiakov bude treba v škole udržať, aby bola škola rentabilná a bolo ju možné prevádzkovať z normatívy a nezaťažovala obecný rozpočet.

Materiálne a technické vybavenie školy (kapacita, počítače, internet, odborné učebne):

Základná škola je typizovaná, 9-triedna staršieho typu. Je dimenzovaná na kapacitu 150 žiakov, využívaná na vyše 100 %. Údržba a prevádzkovanie budovy je možná len z normatívnych prostriedkov na počty zapísaných detí a dotácie na školské zariadenie z podielových daní obce. Žiaľ táto suma nie je postačujúca. V nevyhovujúcom stave sú mnohé okná a dvere, čím sa zvyšujú straty na vykurovaní. Kompletnú výmenu si vyžaduje najmä strecha, ktorá je v dezolátnom stave. Školu treba aj zatepliť, aby vyhovovala súčasným štandardom verejných budov a znížili tepelné straty, ktoré zaťažujú rozpočet obce.

Škola má 10 tried. Personálne kapacity školy sú vyhovujúce. Na škole vyučuje 12 učiteľov s dostatočnou kvalifikáciou. Na škole sa vyučuje anglický jazyk od tretieho ročníka 3 hodiny týždenne, nemecký jazyk od 6. ročníka 1 hodina týždenne.

V škole je k dispozícii počítačová miestnosť, pripojenie na internet v celom areáli, počítače v triede, dataprojektory a 8 tried je vybavených interaktívnymi tabuľami. Materiálne vybavenie, dopĺňovanie inventáru, učebné pomôcky či bežné predmety dennej potreby sa vo veľkej miere zabezpečujú z rozpočtových zdrojov.

Škola je veľmi aktívna pri zabezpečovaní mimoškolskej činnosti žiakov a aktivitách organizovaných školou.

V škole učí 20 pedagógov, pôsobí v ňom 1 výchovný pracovník a 3 asistenti. V škole sa ako cudzí jazyk učí angličtina v 3. a 4. ročníku týždenne 2 vyučovacích hodín a v 5.-9. ročníku týždenne 3 vyučovacích hodín.

Mimoškolské aktivity školy: Na škole pracuje 12 záujmových krúžkov. Pravidelne sa zúčastňujú na regionálnych pedagogických projektoch a na celoslovenských súťažiach ako Celoslovenská súťaž v prednese poézie a prózy Mihálya Tompu, Celoslovenská postupová súťaž detskej dramatickej tvorivosti – Podunajská Jar, Folklórna súťaž Bíborpiros szép rózsa, Žiaci majú počas školského roka vytvorený priestor na prezentovanie sa na kultúrno-spoločenských aktivitách organizované školou: Týždeň ľudových tradícií, Vianoce, Karneval, oslavy národných sviatkov.

Tabuľka 7- Vývoj počtu žiakov

Školský rok	Počet žiakov	Z toho		
		Rómskych	Zo sociálne znevýhodnených rodín	Handicapovaných
2021/2026	136	122	73	20
2026/2017	148	135	77	28
2017/2027	161	144	81	39
2027/2027	164	161	72	39
2027/2027	173	160	89	37

Vývoj počtu žiakov posledných rokov mal zvyšujúcu tendenciu, v roku 2027/2027 sa počet žiakov ustálil na počte 173, čo presahuje súčasné kapacity školy.

Graf 8- Vývoj počtu žiakov

Ďalšie vzdelávanie detí a mládeže je zabezpečená v pomerne dobre dostupných regionálnych centrách so strednými školami (Rimavská Sobota, Tornaľa, Lučenec, Rožňava). Hromadná doprava do týchto centier je zabezpečená hromadnou dopravou, hlavne autobusom a vlakom z Tornale.

Výrazne sťaženú situáciu z hľadiska vyhovujúceho vzdelania má dospelé obyvateľstvo, ktoré má zväčša základné, učňovské prípadne stredoškolské vzdelanie, čo je v súlade s bývalými potrebami poľnohospodárskeho regiónu. Po krachu poľnohospodárstva sa však vzdelanie

tohto zamerania stalo málo konkurencieschopné, sťažujúc tak postavenie obyvateľstva na trhu práce. Priamo v obci nie sú možnosti pre celoživotné vzdelávanie vytvorené, v okolitých mestách sú tieto možnosti vytvorené čiastočne. Nezamestnaní obyvatelia využívajú zväčša rôzne vzdelávacie kurzy ponúkané úradmi práce a vzdelávacími subjektmi, ktoré však nie sú schopné prácu pre nezamestnaných aj zabezpečiť. Vzdelávací systém by mal reflektovať hlavne na odvetvia a profesie v ktorých chýbajú odborníci, ako klampiari, vodoinštalatéri, tesári, stolári atď. Tieto profesie v regióne chýbajú a vzdelávanie v tejto oblasti chýba.

3.2 Kultúra a spoločenský život

Spoločenský a kultúrny život je vzhľadom na veľkosť obce dobrý. Obyvatelia, najmä mladšia generácia už neprejavujú taký vysoký záujem o rozvoj kultúry a tradícií obce a regiónu ako to bolo v minulosti. K tomuto trendu ďalej prispieva aj postupná generačná výmena a s tým spojený nový životný štýl obyvateľov.

V obci stredná a staršia generácia - aktívni občania sa snažia o zlepšenie situácie v tomto smere. Udržujú futbalový klub, hasičský zbor a aktivity dôchodcov a majú dobrú členskú základňu. V obci pracuje aj občianske združenie Gapella a občianske združenie Ghemerum, ktoré je veľmi aktívne a má za sebou niekoľko úspešných projektov.

Tretí sektor zastupuje v obci občianske združenie Ghemerum, ktoré sa zaoberá sociálnymi a opatrovateľskými službami a organizuje v obci spoločenské a kultúrne aktivity. V obci pôsobí aj občianske združenie Za krajší život v Gemeri s profilom rozvoja obce a regiónu, OZ Capella a OZ Czinka Panna, ktoré realizuje aktivity pre Rómov. V obci chýbajú komunitné a rozvojové aktivity a aktívna rozvojová organizácia, ako aj komunitné centrum obce, ktoré by podobné aktivity mohlo združovať a zastrešovať. Celkovo tento stav prispieva k nízkemu potenciálu využitia externých rozvojových zdrojov (Štrukturálne fondy, štátne dotácie, nadácie a granty) organizáciami tretieho sektoru v obci.

Tieto organizácie sa snažia vyvíjať aktivity smerujúce k rozvoju kultúry, tradícií, trávenia voľného času a športu. Sú jadrom, ktoré môže prispieť k motivácii ostatných občanov k účasti na aktivitách pre občanov v obci a záujem o veci verejné.

Spoločenské organizácie, ktoré sa v obci nachádzajú:

Názov organizácie	Počet členov
Futbalový klub TJ Družstevník	48
Klub dôchodcov	45
Občianske združenie Ghemerum	4

Spoločenské a kultúrne aktivity, festivaly, ktoré sú v obci pravidelne organizované:

Názov aktivity	Dátum organizovania
Deň obce	August - September
Deň dôchodcov	Október
Festival Czinka Panna	September
Rómsky ľudový festival	August
Šachový turnaj	Február

Obec je k rozvoju spoločenského a kultúrneho života vybavená dobre, má dostupný kultúrny dom, po opravách a rekonštrukcii, ale je málo využívaný. Ďalej je dostupné futbalové ihrisko a telocvična školy, ktoré je často využívané, najmä mladšími obyvateľmi.

3.3 Ekonomické využitie zdrojov

3.3.1 Podnikateľská sféra

Vzhľadom na počet obyvateľov je podnikateľské prostredie pomerne rozvinuté, keď v obci funguje 11 podnikateľských subjektov. Ich štruktúra je zameraná najmä na služby a poľnohospodárstvo. Ide o typickú poľnohospodársku obec, kde pád poľnohospodárstva v regióne spôsobil veľké problémy, ako aj v iných lokalitách, kde bolo poľnohospodárstvo hlavným zamestnávateľom občanov.

Počet podnikateľských subjektov v posledných rokoch vzrástol, čo poukazuje na stabilitu podnikateľského prostredia v obci, čo je dobrým smerom na vytváranie pracovných miest v obci a samo zamestnávanie občanov.

Tabuľka 8 - Vývoj počtu podnikateľských subjektov v obci

Rok	Počet subjektov	Z toho ziskových
2027	8	0
2027	8	0
2027	7	0
2017	7	0
2026	7	0

Tabuľka 9 - Prehľad počtu subjektov pôsobiacich v obci a počtu ich zamestnancov

	Počet subjektov	Počet zamestnancov
Primárna sféra		
Poľnohospodárstvo	3	9
SHR	1	0
elektrotechnika	1	1
Spolu primárna sféra	5	10
Sekundárna sféra		
Píla	0	0
Pekáreň	0	0
Stavebná firma	0	0
Spolu sekundárna sféra	0	0
Terciárna sféra		
Služby cestovného ruchu	1	1
Rozličný tovar	2	2
Hostinec	3	4
Spolu terciárna sféra	6	7
Spolu všetky sféry	11	17

Primárna sféra:

V sektore poľnohospodárstva vykonávajú činnosť ešte 3 podnikateľské subjekty, spolu zamestnávajú 9 občanov. SHR v obci je jeden, ktorý nie je zamestnávateľom.

Klasické plodiny, ktoré boli v obci pestované strácajú svoju konkurencieschopnosť na globálnom trhu. Životné prostredie a tradícia poľnohospodárstva v rodinách vytvára vhodné predpoklady pre špecializovanú výrobu (napr. bioprodukty, energetické rastliny, netradičné plodiny a pod.). Je potrebná modernizácia poľnohospodárstva avšak v spojení s jeho reštrukturalizáciou.

V obci je najväčším zamestnávateľom poľnohospodárstvo, ktoré zamestnáva 9 ľudí.

Sekundárna sféra

V obci nie je zastúpená žiadnym podnikateľským subjektom.

Terciárna sféra

Terciárna sféra je zastúpená najmä typickými službami ako sú služby v cestovnom ruchu, 2 obchody s rozličným tovarom a 3 hostince. Šesť subjektov v tejto sfére zamestnáva 7 ľudí.

Čo sa týka výhľadov do budúcnosti, obec a jeho okolitý región majú predpoklady na tvorbu nových pracovných miest v niekoľkých oblastiach:

- cestovný ruch, najmä v spojení s agroturistikou
- spracovateľský priemysel napojený na miestne danosti a tradíciu výroby,
- znovu oživenie poľnohospodárstva, najmä tradičných plodín, bioproduktov, energetických rastlín a biomasy
- výroba miestnych tradičných výrobkov, najmä v prepojení na cestovný ruch
- služby obyvateľom
- sociálna sféra
- odpadové hospodárstvo

Bariéry, ktoré zabraňujú rozvoju podnikateľských aktivít:

- geografická izolovanosť obce od regionálnych centier rozvoja
- nedostatočná infraštruktúra – absencia vhodných objektov, kanalizácie, miestnych komunikácií
- nezamestnanosť
- nízka kúpyschopnosť obyvateľstva, slabý trh
- nedostatok štátnych intervencií
- nízka úroveň podnikateľského ducha občanov
- odchod vzdelaných občanov do vyspelejších regiónov

3.3.2 Nezamestnanosť, zamestnanosť

3.3.2.1 Nezamestnanosť

V obci bolo v roku 2027 nezamestnaných občanov 106. Miera nezamestnanosti sa už dlhodobo pohybuje v rozmedzí 11 - 15%, so stabilnou tendenciou. Ide najmä o dlhodobo nezamestnateľných s nízkou vzdelanostnou úrovňou, ukončenou základnou 31,13% alebo učňovskou 27,36% školou. Je to jav v súlade s okresným priemerom.

Obyvatelia zväčša pracujú v mieste bydliska a v okolitých obciach, v regionálnych centrách (Tornaľa, Rimavská Sobota), ale aj v zahraničí. Ide najmä o prácu v sektore poľnohospodárstva, stavebníctva a ľahkého priemyslu.

Keďže sa v posledných rokoch hospodárska situácia v regióne výrazne nezmenila, nevznikli nové pracovné miesta, miera nezamestnanosti zostáva významným problémom. Je typická dlhodobá nezamestnanosť, spolu s negatívnymi sprievodnými javmi ako apatia občanov, stratené pracovné návyky a motivácie pracovať, znížená životná úroveň, existenčné problémy.

Negatívne efekty dlhodobej nezamestnanosti v kombinácii so zníženou životnou úrovňou spôsobujú nízku kvalitu a najmä konkurencieschopnosť nezamestnaných občanov na trhu práce. Dlho očakávaný posun investorov zo západného Slovenska smerom na východ môže prispieť k vytváraniu nových pracovných miest v regióne. Avšak bez zavedenia foriem celoživotného vzdelávania a rekvalifikácií nebudú občania schopní zodpovedať požiadavkám moderných zamestnávateľov. Výrazným problémom je geografická izolovanosť celého regiónu, čo sťažuje každodenné cestovanie za prácou do vyspelejších regionálnych centier. Takže aj v prípade úspešného prilákania investícií do týchto miest sa miestni obyvatelia buď rozhodnú necestovať, alebo sa z obce odsťahujú. Ďalším problémom je apatia a nízka motivácia nezamestnaných, sprevádzaná nízkou mobilitou a informovanosťou týchto občanov. V tejto oblasti je potrebná účinná intervencia štátu nakoľko fenomén dlhodobej nezamestnanosti obec vlastnými silami nedokáže vyriešiť.

Tabuľka 10- Veková štruktúra nezamestnaných obyvateľov

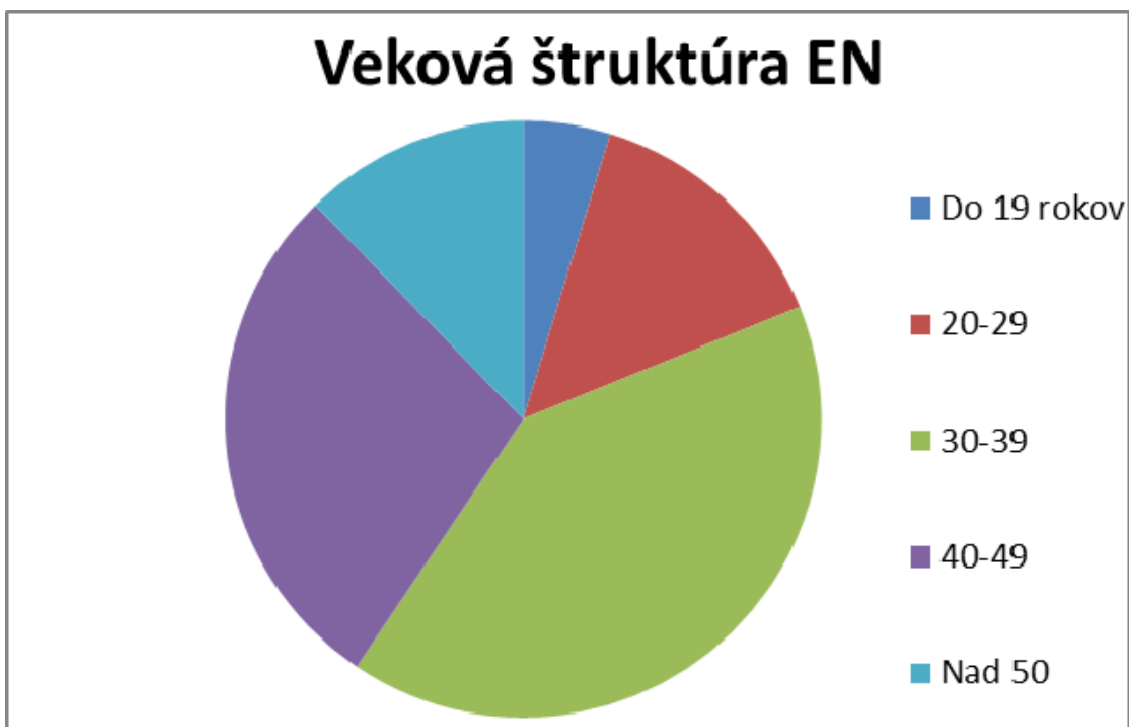
Vekové rozpätie	Evidovaných celkom	Podiel
Do 19 rokov	5	4.72%
od 20-29 rokov	15	14.15%
od 30-39 rokov	43	40.57%
od 40-49 rokov	30	28.30%
50 a viac	13	12.26%
Spolu	106	100.00%

Najväčšiu skupinu nezamestnaných občanov tvorí veková kategória 30-39 rokov, u ktorej sa najviac preukazuje zmena štruktúry hospodárstva a úpadok poľnohospodárskej produkcie. Je to zároveň skupina, ktorá má najväčšie problémy pri zaradení sa na trh práce. Z toho dôvodu je potrebné vykonať aktívne opatrenia na podporu zvýšenia konkurencieschopnosti ľudských zdrojov na trhu práce. Druhou najväčšou skupinou nezamestnaných sú občania s vekovým rozpätím 40 – 49 rokov

a skupina medzi 20 – 29 rokmi. Nezamestnanosť postihuje v obci hlavne strednú a mladú generáciu.

Jednou z alternatív riešenia dlhodobej nezamestnanosti by mohol byť model zamestnávania ľudí v drobných obecných službách za pomoci podporných mechanizmov úradu práce, čo sa osvedčilo už aj v minulom programovom období. Druhou možnosťou je zamestnávanie občanov v rámci projektov financovaných EÚ a to hlavne z ESF. Týmto by sa samospráva stala najväčším zamestnávateľom v obci pri plnení ostatných zo zákona plynúcich kompetencií a úloh na ktoré potrebuje dodatočné zdroje.

Graf 9 - Veková štruktúra evidovaných nezamestnaných

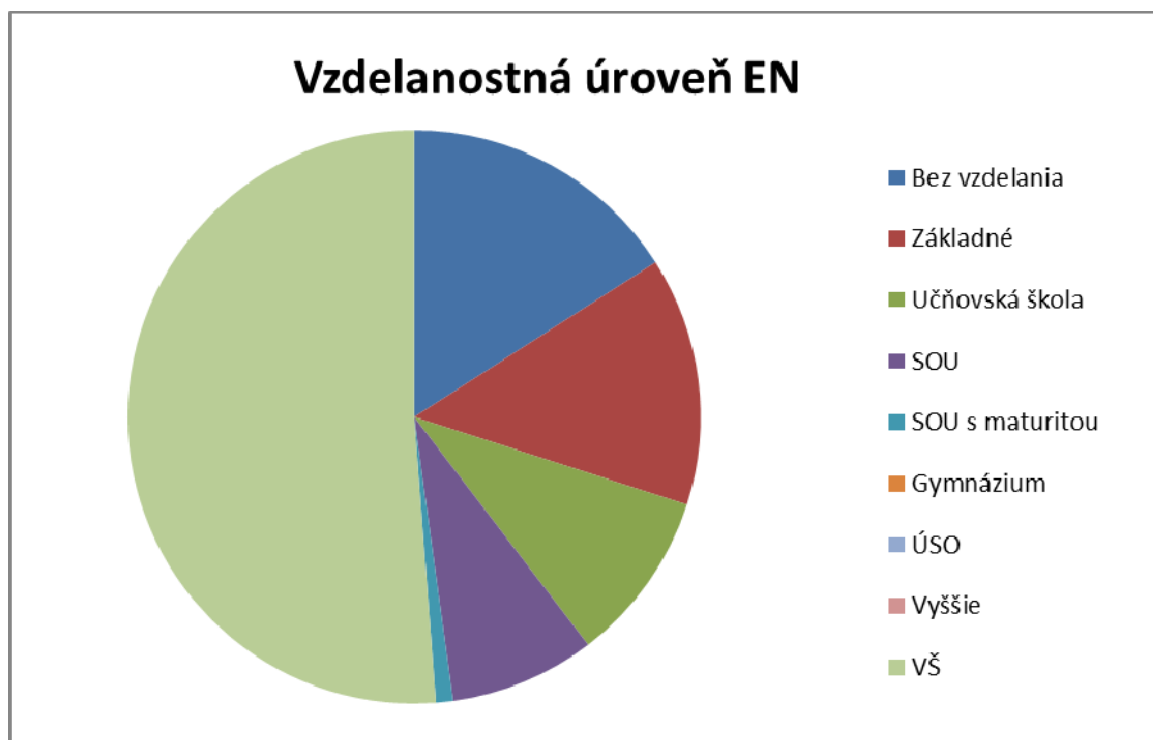

Tabuľka 11 - Vzdelanostná štruktúra nezamestnaných obyvateľov

Stupeň vzdelania	Evidovaných	%
Bez vzdelania	5	4.72%
Základné	33	31.13%
Učňovská škola	29	27.36%
SOU	20	18.87%
SOU s maturitou	17	16.04%
Gymnázium	2	1.89%
ÚSO	0	0.00%
Vyššie	0	0.00%
VŠ	0	0.00%
Spolu	106	100.00%

Vzdelanostná štruktúra nezamestnaných ukazuje najväčší podiel medzi obyvateľmi s nižšou vzdelanostnou úrovňou, čo je následok úpadku poľnohospodárstva a sezónnych prác. Bude potrebné zvýšiť vzdelanostnú úroveň tejto skupiny obyvateľov tak, aby ich schopnosti zodpovedali aktuálnym požiadavkám trhu práce.

Graf 10 - Vzdelanostná úroveň nezamestnaných obyvateľov

3.3.2.2 Zamestnanosť, trh práce

Tabuľka 12 Odvetvia hospodárstva v ktorých obyvatelia obce pracujú

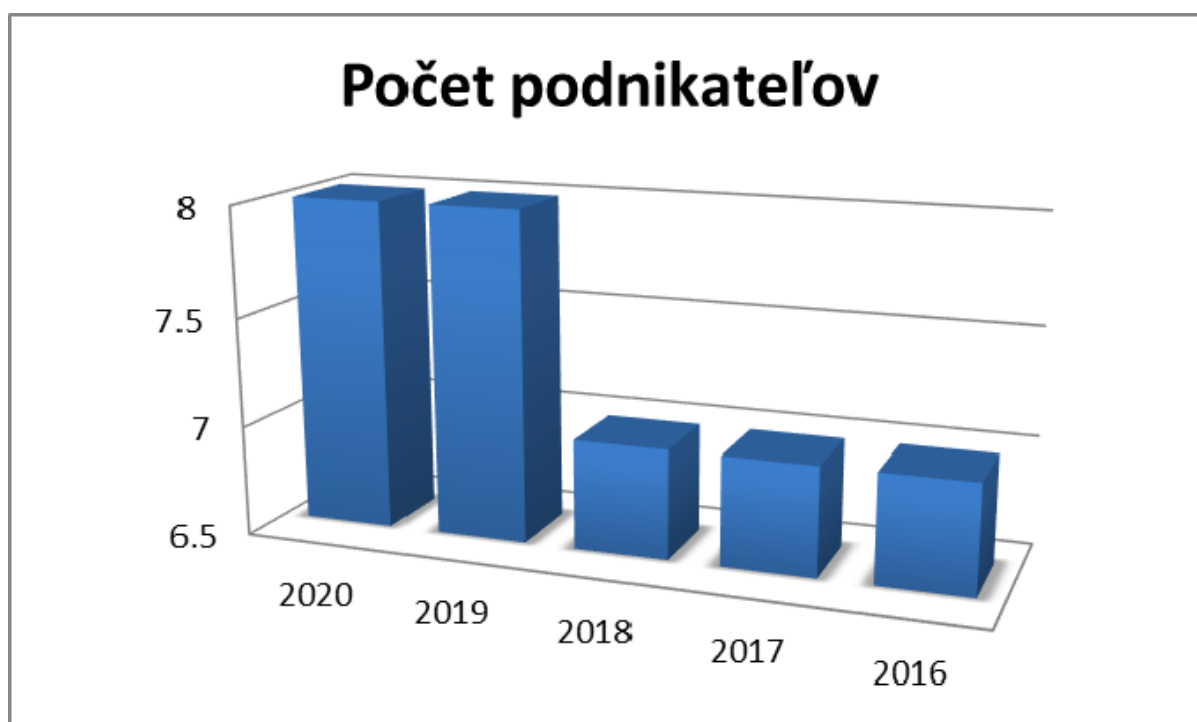
Odvetvie	Spolu	Z toho v obci
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a súvisiace služby	41	9
Lesníctvo, ťažba dreva a pridružené služby	3	2
Ťažba nerastných surovín	0	0
Priemyselná výroba	31	0
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	2	0
Stavebníctvo	11	6
Veľkoobchod a maloobchod	8	6
Hotely a reštaurácie	0	0
Doprava, skladovanie a spoje	7	0
Peňažníctvo a poisťovníctvo	0	0
Nehnutelnosti, prenajímanie a obchodné služby	0	0
Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezp.	0	0

Školstvo	13	7
Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	5	0
Ostatné verejné, sociálne a osobné služby	0	0
EA bez udania odvetví	0	0
Spolu	121	30

Najväčším zamestnávateľom obyvateľov obce je poľnohospodárstvo, priemyselná výroba v meste Tornaľa, stavebníctvo a verejná správa. Súkromný sektor však v posledných rokoch narastá, ale nevytvára pracovné miesta, najmä v oblasti poľnohospodárstva a služieb. Zamestnávateľmi sú Essity s.r.o., Selyz nábytok s.r.o. a LVD s.r.o. v Tornaľi. Silným zamestnávateľom sa stáva v posledných rokoch aj miestna samospráva a to vďaka grantom na projekty financované EÚ – ESF. Bez reštrukturalizácie miestneho hospodárstva ako aj silnejšej podpory pre začínajúcich podnikateľov sa táto tendencia pravdepodobne udrží aj naďalej.

Prírodné a materiálne danosti obce sú pritom nanajvýš vhodné pre rozvoj moderného poľnohospodárstva, vinárstva prípadne cestovného ruchu zameraného na agroturistiku a klasickú turistiku.

Graf 11 - Vývoj počtu podnikateľských subjektov v obci

3.4 Materiálne zdroje

Čo sa týka materiálnej vybavenosti obce, najmä infraštruktúrou, je v porovnaní s okolitými, najmä menšími obcami pomerne rozvinutá. Je však často nevyhovujúca, prípadne nedokončená. Veľkým problémom pri rozvoji infraštruktúrneho vybavenia obce je častý jav nevysporiadaných majetkov. Je to brzdiaci element najmä v nadväznosti na využitie štrukturálnych fondov na rozvoj verejnej infraštruktúry a služieb.

3.4.1 Bývanie a bytový fond

Tabuľka 13 - Stav bytového fondu

Počet	Rodinné domy	Bytové domy	Spolu	V nich byty spolu
Domov spolu	320	4	324	361
Trvale obývané domy	281	4	285	310
v [%]	87.81%	100.00%	87.96%	85.87
Vlastníctvo b. družstvo	0	4	4	16
Vlastníctvo obec	6	0	6	0
Vlastníctvo FO	281	4	285	15
Vlastníctvo PO	4	0	4	0
Vlastníctvo ostatné	0	0	0	0
Neobývané	39	0	39	0
Priemerný vek domu	45			

Bytový fond obce je trvalo obývaný na 87,96%. V súlade s trendom odchodu mladej generácie a starnutím obyvateľstva očakávame zvýšenie tohto podielu. Voľné domy sú využiteľné pre rozvoj podnikania, služieb a cestovného ruchu.

Tabuľka 14 - Vek domového fondu

Obdobie	Rodinné domy	Bytové domy	Spolu
Do 1945	110	0	110
1946-1970	90	0	90
1971-1980	49	4	53
1981-1990	4	0	4
1991-2001	12	0	12
2002-2012	23	0	23
2023-2021	32	0	32
Spolu	320	4	324

3.4.2 Infraštruktúrne vybavenie

Infraštruktúra	Áno/Nie, kvantifikácia
Cestná sieť v km	áno, 9,5km
cesty 1. kat	nie
cesty 2 kat.	nie
Ostatné	9,5km
Železničná sieť v km	nie
Plyn v m	áno
Kanalizácia v m	nie
ČOV	nie

Vodovod v m	578000m
Vodný zdroj	verejný vodovod, studňa
Zber TKO	áno
Klasický	áno
Separovaný	áno
Domové ČOV	nie
Spôsob vykurovania	tuhé palivo, plyn, elektrina
Vedenie el. energie	áno
Vzdušné	áno
Káblové	nie
Želez. stanica	nie
Vlakové spoje	nie
Želez. zastávka	áno
Autobus. stanica	áno, 2ks
Autob. spojenie	áno
Z toho expresné	nie
Telefónny rozvod	áno
Rozhlas	áno
Káblová TV	nie
Regionálne trasy TI	nie
Medzinárodné trasy TI	nie
Internet	áno

Dopravná infraštruktúra

Cestná doprava

Obec pripája k hlavnému ťahu Bratislava Košice miestna cesta, ktorá spája obec s regionálnymi centrami – Tornaľou, Rimavskou Sobotou, Fil'akovom a Lučencom.

Stále cestné hraničné prechody sa najbližšie nachádzajú v obci Kráľ, ktoré sú cca. 16,7 km vzdialené od obce. Hraničný prechod je dobre dostupný.

Miestne komunikácie sú asfaltové, s dobrým pokrytím celej obce v dĺžke 9,5 kilometrov. Ich kvalita je však premenlivá, keďže obec nemá dostatok zdrojov na úplnú rekonštrukciu, len na základnú údržbu. Problematické sú aj cesty mimo obce a tak aj dostupnosť centier najmä v zimných mesiacoch.

Železničná doprava

V katastri obce prechádza železničná trať a má aj zastávku, ale najbližšie napojenie k rýchlovlakom je možné na stanici v Tornali, ktorým prechádza trať Zvolen – Košice.

Základná a environmentálna infraštruktúra

Plyn

Obec je plynofikovaná. Využitie plynu sa však v dôsledku výrazného zvýšenia cien veľmi znížilo, občania znova prechádzajú na tuhé (neobnoviteľné) palivo, čo zvyšuje zaťaženie prírodného prostredia.

Pitná voda

Z bývalého štatútu rozvinutej obce, oproti mnohým obciam v mikroregióne, Gemer má vybudovaný vlastný vodovod s pitnou vodou. Je to výhoda, najmä pri možnosti rozvoja podnikania a cestovného ruchu.

Kanalizácia a ČOV

V obci nie je dostupná kanalizácia, ani ČOV. Tento nedostatok je limitujúcim faktorom ďalšieho hospodárskeho i sociálneho rozvoja obce a bude ho treba v nasledujúcom období riešiť zo zdrojov EÚ. Domáce čističky odpadových vôd v obci nie sú.

Odpadové hospodárstvo

V obci momentálne funguje klasický aj separovaný zber TKO.

Komunikačná infraštruktúra

V obci sú dostupné všetky siete mobilných operátorov. Internet je takisto dostupný, momentálne prostredníctvom dial-up pripojenia, ISDN a mobilného pripojenia. Širokopásmový internet v obci ešte nie je dostupný. Obcou neprechádzajú regionálne trasy TI.

V obci nie je verejný prístupový bod k internetu.

Spoločenská infraštruktúra (infraštruktúra voľného času)

Pre rozvoj kultúrnych a voľno časových aktivít je obci dostupný kultúrny dom, futbalové ihrisko a telocvičňa v škole. Kultúrny dom je v dobrom technickom stave a dá sa využiť na kultúrne a spoločenské podujatia v obci. Pre spoločenské aktivity slúžia aj verejné priestranstvá obce, ktoré sú však už horšom technickom stave s potrebou ich obnovy. Obnovu si vyžaduje aj futbalové ihrisko s príslušnou budovou.

3.4.3. Voľné objekty využiteľné pre rozvoj obce

Samotná obec nemá dostupné voľné a nevyužité objekty. Využiteľné, najmä pre rozvoj cestovného ruchu sú však prázdne rodinné domy, vyhovujúce (po príslušnej rekonštrukcii) najmä ako ubytovacia a stravovacie zariadenia v oblasti vidieckeho turizmu. Tieto domy sú v rukách ich súkromných vlastníkov.

Obec má k dispozícii stavebný pozemok o rozlohe 1080 metrov štvorcových na ktorý je možno postaviť byty, ale aj iný objekt vhodný na podnikanie.

3.5 Prírodné zdroje

Využitie pôdy

Spolu	Poľnohospodárska pôda v ha				Nepoľnohospodárska pôda				
	Orná pôda	Trvalé kultúry	TTP	Spolu	Lesná, Pozemky	Vodná plocha	Zastavná pôda	Ostatná pôda	Spolu
1781.89	925.6	2.75	509.81	1438.16	240.93	1.08	53.45	48.27	343.73

Lesy

Celková výmera	Z toho					
	FO	Obch. Spol.	Cirkvi	Spoločenstvá	Družstvá	Obec
240.93	2.21	236.35	0	0	0	2.37

3.6 Cestovný ruch

Charakteristika obce, ktorá je problematická pri rozvoji priemyslu – geografická izolovanosť, poľnohospodárske tradície sú výraznými výhodami pri potenciálnom rozvoji cestovného ruchu.

Aj keď je CR momentálne len marginálnou časťou miestneho hospodárstva, obec má dobré vlohy na jeho ďalší rozvoj: výborné klimatické podmienky v letnej sezóne, čisté prírodné prostredie s chránenou krajinnou oblasťou, blízkosť štátnych hraníc, zachovalosť tradícií a zvykov. Ďalšie atrakcie v obci sú: miestny kostol, kaštieľ a pomník Czinka Panny a kráľa Mátyása.

Prostredie je tak výnimočne vhodné na rozvoj vidieckej turistiky, pešej a cyklistickej turistiky, v letnej aj zimnej sezóne, rybárčenie aj kúpanie.

Slabinou obce je vybavenie službami a infraštruktúrou cestovného ruchu. V obci sa nenachádza stravovacie zariadenie. Chýbajú ubytovacie kapacity aspoň na štandardnej úrovni. Chýbajú ostatné doplnkové služby na oddych, relaxáciu a trávenie voľného času, absentujú nosné produkty CR, sprievodné podujatia, ako aj komplexný marketing a poskytovanie informácií o možnostiach v regióne. Pre rozvoj pešej aj cyklistickej turistiky je potrebné kvalitné značenie jednotlivých trás.

K rozvoju CR v obci chýba komplexný prístup k problematike na úrovni mikroregiónu. Chýba spoločná stratégia rozvoja CR. Takisto je nedostatočný marketing lokality.

4. SWOT analýza obce

Silné stránky <ul style="list-style-type: none">• Čisté prostredie obce• Strategická poloha obce• Dobrá občianska vybavenosť• Dobrá demografická skladba obyvateľstva• NO v obci (hasiči, futbalový klub, Csemadok)• odborne vzdelané obyvateľstvo• vhodné danosti pre rozvoj cestovného ruchu	Slabé stránky <ul style="list-style-type: none">• nevysporiadaný obecný majetok• v obci nie je rozvojová nezisková organizácia• nie je dokončená základná infraštruktúra• prihraničná oblasť ďaleko od centier• odchod mladej vzdelanej generácie z obce• nedostatok pracovných príležitostí• útlm poľnohospodárstva• neobrábaná pôda• úbytok obyvateľov, starnutie obce• nedostatok zdrojov na rozvoj• nedostatok informačných zdrojov a internetovej dostupnosti• žiadny investor v obci• chýbajú pracovné príležitosti• slabý tretí sektor
Príležitosti <ul style="list-style-type: none">• zmena štruktúry poľnohospodárstva• obnova budov• podpora reštrukturalizácie poľnohospodárstva• založenie obecného podniku• bio výrobky• výroba cestovín• pestovanie netradičných plodín• energetické rastliny• využitie vodnej nádrže• rozvoj pešej turistiky• miestne výrobky• vyriešiť odpadové hospodárstvo• rozvoj turizmu (pešie trasy)• rozvoj turistických trás a náučných chodníkov s ostatnými obcami• vybudovanie funkčného komunitného centra• zabezpečenie verejného prístupu k internetu• skrášlenie verejných priestorov• posilnenie marketingu obce• organizácia kultúrnych a spoločenských aktivít v obci	Ohrozenia <ul style="list-style-type: none">• nedostatok zdrojov na rozvoj obce• zmena legislatívy• regionálne rozdiely• nepochopenie a neprijatie rozvojovej stratégie občanmi• sklamanie z nedostavenia okamžitých výsledkov• pasivita občanov, nevyužitie miestnych zdrojov, spoliehanie sa na externú pomoc• nedostatok grantových zdrojov

5. Rozvojová stratégia

5.1 Ciele a priority

Strategický cieľ – Zníženie miery nezamestnanosti v obci

Priorita 1 – Rozvoj miestneho hospodárstva

Priorita 2 – Rozvoj infraštruktúry

Priorita 3 – Rozvoj životného prostredia

Priorita 4 – Zvýšenie konkurencieschopnosti ľudských zdrojov

5.2 Opatrenia a aktivity

Priorita 1 – Rozvoj miestneho hospodárstva

Opatrenie 1.1 – Podpora rozvoja podnikania v obci

Podopatrenie 1.1.1 – Podpora začínajúcim podnikateľom

- podpora rozvojových projektov zameraných na rozvoj MSP založených na využití miestnych zdrojov
- podpora začínajúcim podnikateľom a mladým podnikateľom
- podpora cezhraničného podnikania
- vytvorenie verejno-privátneho partnerstva s účelom rozvoja podnikania
- rozvoj podnikania založeného na inováciách a moderných technológiách

Podopatrenie 1.1.2 – Rozvoj podnikateľskej infraštruktúry

- rozvoj podnikateľskej infraštruktúry, využitie prázdnych objektov na tento účel

Podopatrenie 1.1.3 – Rozvoj ľudských zdrojov v oblasti podnikania

- motivácia k podnikaniu
- podporné vzdelávanie, zamerané na založenie a rozvoj podnikania

Podopatrenie 1.1.4 – Založenie obecného podniku

- podnik na výrobu cestovín
- spracovanie dreva

Opatrenie 1.2 – Rozvoj výkonnosti poľnohospodárstva

Podopatrenie 1.2.1 – Zvýšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárskej produkcie

- zavedenie produkcie s vyššou pridanou hodnotou, bioprodukcie

- rozvoj produkcie energetických rastlín
- posilnenie miestneho spracovania miestnych surovín

Podopatrenie 1.2.2 – Modernizácia technológií poľnohospodárskych subjektov

- modernizácia technologického vybavenia subjektov
- modernizácia spracovateľského priemyslu
- zavádzanie environmentálnych technológií

Opatrenie 1.3 – Rozvoj cestovného ruchu

Podopatrenie 1.3.1 – Spracovanie stratégie rozvoja cestovného ruchu

- spracovanie stratégie rozvoja CR pre obec
- spracovanie spoločnej stratégie rozvoja CR mikroregiónu

Podopatrenie 1.3.2 – Rozvoj infraštruktúry cestovného ruchu

- vytvorenie ubytovacích a stravovacích kapacít
- rozvoj agroturistických zariadení
- rozvoj podpornej infraštruktúry (oddychové zóny, turistické trasy)
- ochrana, uchovanie a rekonštrukcia kultúrnych pamiatok, prírodných a iných atraktivít regiónu
- vytýčenie a značenie turistických a cykloturistických trás

Podopatrenie 1.3.3 – Vytvorenie nových produktov CR

- rozvoj tradičných remesiel
- rozvoj sprievodných aktivít na báze miestnych zvykov a kultúry
- vytvoriť originálny a jedinečný imidž produktov CR
- rozvoj atraktívnych produktov v súlade s požiadavkami trhu

Priorita 2 – Rozvoj infraštruktúry

Opatrenie 2.1 – Rozvoj environmentálnej infraštruktúry

Podopatrenie 2.1.1 – Výstavba kanalizácie a ČOV

- výstavba splaškovej kanalizácie v obci
- výstavba ČOV v obci
- podpora spoločného postupu príprav a realizácie s okolitými obcami

Opatrenie 2.2 – Rozvoj lokálnej infraštruktúry

Podopatrenie 2.2.1 – Rozvoj občianskej infraštruktúry (kultúra, školstvo, verejné priestory)

- modernizácia a rekonštrukcia verejných budov obce
- znižovanie energetickej náročnosti objektov
- podpora polyfunkčného využitia málo využívaných objektov
- úprava verejných priestorov
- výstavba oddychového a športového areálu
- rekonštrukcia ciest a chodníkov v obci

- ochrana a rekonštrukcia pamiatok
- rekonštrukcia obecnej škôlky
- zriadenie komunitného centra

Opatrenie 2.3 – Rozvoj komunikačnej infraštruktúry

- rozvoj internetizácie obce
- rozvoj verejných prístupových bodov
- podpora internetizácie a informatizácie verejnej správy

Priorita 3 – Rozvoj životného prostredia

Opatrenie 3.1 – Odstránenie čiernych skládok, posilnenie separovaného zberu odpadu

- odstránenie čiernych skládok, podpora preventívnych opatrení pre zamedzenie tvorby nových
- posilnenie separovaného zberu odpadu
- podpora aktivít zvyšujúcich environmentálnu uvedomelosť občanov

Opatrenie 3.2 – Rozvoj environmentálneho vzdelávania

- organizácia spoločenských a kultúrnych podujatí s environmentálnou témou
- posilnenie environmentálneho vzdelávania detí

Priorita 4 - Zvýšenie konkurencieschopnosti ľudských zdrojov

Opatrenie 4.1 – Prispôsobenie vzdelania požiadavkám trhu práce

Podopatrenie 4.1.1 – Zavedenie systému celoživotného vzdelávania

- zvýšiť úroveň vzdelávania
- rozvoj celoživotného vzdelávania
- zabezpečenie vzdelávania a rekvalifikačných kurzov v súlade s požiadavkami trhu práce
- zníženie miery sociálnej neprispôbilosti

Podopatrenie 4.1.2 – Rozvoj informačnej a vedomostnej spoločnosti

- rozvoj počítačovej gramotnosti
- zavedenie moderných metód vzdelávania

Opatrenie 4.2 – Podpora kultúrneho, spoločenského života a sociálnej situácie

Podopatrenie 4.2.1 – Rozvoj tretieho sektora

- založenie rozvojového občianskeho združenia
- posilnenie využívania možností získania finančnej podpory pre rozvojové projekty prostredníctvom práce občianskeho združenia
- rozvoj dobrovoľníctva
- posilnenie účasti občanov na verejných veciach obce
- zapojenie občanov do rozvojových aktivít

Podopatrenie 4.2.2 – Zvýšenie aktivity občanov a posilnenie sociálnej inklúzie

- motivácia nezamestnaných k zamestnaniu/samozamestnaniu
- zavedenie systému poradenstva a informovania pre nezamestnaných
- rozvoj služieb nezamestnaným

- boj proti negatívnym javom dlhodobej nezamestnanosti
- riešenie špecifických problémov obyvateľstva
- podpora komunitných lídrov
- posilnenie komunitných služieb
- zriadenie komunitného centra
- zriadenie miestnej občianskej hliadky
- zriadenie terénnej sociálnej práce v obci

Podopatrenie 4.2.3 – Zastavenie starnutia obce

- zabezpečiť podporu pre mladé rodiny
- zapojiť mladých ľudí do vecí verejných, motivovať ich k usadeniu sa v obci

6. Akčný plán obce

Priorita 1 - Rozvoj miestneho hospodárstva				
Opatrenie 1.1 – Podpora rozvoja podnikania v obci				
Podopatrenie 1.1.1 – Podpora začínajúcim podnikateľom				
Aktivita	Časový harmonogram	Zodpovednosť	Finančný plán	Zdroj
▪ podpora rozvojových projektov zameraných na MSP založených na využití miestnych zdrojov	9.2027	Podnikatelia, obec.		ERDF, ESF
▪ podpora začínajúcim podnikateľom a mladým podnikateľom	9.2027	Podnikatelia, obec.		ERDF
▪ podpora cezhraničného podnikania	6.2027	Obec, MVO		ESF, CBC
▪ podpora verejno-privátneho partnerstva s účelom rozvoja podnikania	9.2027	MVO, podn., obec		ESF
▪ rozvoj podnikania založeného na inováciách a moderných technológiách	6.2027	MVO, podn., obec		ESF
Podopatrenie 1.1.2 – Rozvoj podnikateľskej infraštruktúry				
▪ rozvoj podnikateľskej infraštruktúry, využitie prázdnych objektov na tento účel	9.2017	Podnikatelia, obec		ESF, CBC
Podopatrenie 1.1.3 – Rozvoj ľudských zdrojov v oblasti podnikania				
▪ motivácia k podnikaniu				
▪ podporné vzdelávanie zamerané na založenie a rozvoj podnikania	2023 - 2027	Obec, MVO		ESF
Podopatrenie 1.1.4 – Založenie obecného podniku				
▪ založenie podniku na výrobu cestovín	2023 - 2027	Obec	60 000	ESF
▪ spracovanie dreva	2023 - 2027	Obec	100 000	ESF
Opatrenie 1.2 – Rozvoj výkonnosti poľnohospodárstva				
Podopatrenie 1.2.1 – Zvýšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárskej produkcie				
Aktivita	Časový harmonogram	Zodpovednosť	Finančný plán	Zdroj
▪ zavedenie produkcie s vyššou pridanou hodnotou, bioprodukcie	9.2027	Podn., obec		PRV, súkromné zdroje
▪ rozvoj produkcie energetických rastlín	9.2027	Podn.		PRV, súkromné zdroje
▪ posilnenie miestneho spracovania miestnych surovín	2024-2027	Podn.		PRV, súkromné zdroje
Podopatrenie 1.2.2 – Modernizácia technológií poľnohospodárskych subjektov				
▪ modernizácia technologického vybavenia	2024-2027	Podnikatelia		PRV, ESF

subjektov				
▪ modernizácia spracovateľského priemyslu	2024-2027	Podnikatelia		PRV, ESF
▪ zavádzanie environmentálnych technológií	2024 - 2027	Podnikatelia		ESF
Opatrenie 1.3 – Rozvoj cestovného ruchu				
Podopatrenie 1.3.1 – Spracovanie stratégie rozvoja cestovného ruchu				
Aktivita	Časový harmonogram	Zodpovednosť	Finančný plán	Zdroj
▪ spracovanie stratégie rozvoja CR pre obec a MR	9.2026	MVO, obec		ERDF, vlastné zdroje
▪ spracovanie spoločnej stratégie rozvoja CR mikroregiónu	9.2026	Podn., obec		ERDF, súkromné zdroje
Podopatrenie 1.3.2 – Rozvoj infraštruktúry cestovného ruchu				
▪ vytvorenie ubytovacích a stravovacích kapacít	9.2026	Obec		ERDF, ROP
▪ rozvoj agroturistických zariadení	9.2026	Obec, vlastníci		ERDF, ROP, POD
▪ rozvoj podpornej infraštruktúry (oddychové zóny, turistické trasy)	9.2026	MVO, obec,		ERDF, nadácie, štátne fondy
▪ ochrana, uchovanie a rekonštrukcia kultúrnych pamiatok, prírodných a iných atraktivít regiónu	9.2026	MVO, podn.		ERDF, nadácie, štátne fondy
▪ vytýčenie a značenie turistických a cykloturistických trás	9.2026	MVO, obec, podn.		ERDF, vlastné zdroje, nadácie, podnikateľské zdroje
Podopatrenie 1.3.3 – Vytvorenie nových produktov CR				
▪ rozvoj tradičných remesiel	9.2026	Obec, MVO		ESF, súkromné zdroje, ŠF
▪ rozvoj sprievodných aktivít na báze miestnych zvykov a tradícií	2024 - 2027	Obec, MVO		Súkromné zdroje, ŠF, MK SR, nadácie
▪ vytvoriť originálny a jedinečný imidž produktov CR	2024 - 2027	Obec, MVO		ESF, súkromné zdroje, ŠF
▪ rozvoj atraktívnych produktov v súlade s požiadavkami trhu	2024 - 2027	Obec, MVO, podn.		ESF, súkromné zdroje, ŠF
Priorita 2 – Rozvoj infraštruktúry				
Opatrenie 2.1 – Rozvoj environmentálnej infraštruktúry				
Podopatrenie 2.1.1 – Výstavba kanalizácie a ČOV				
Aktivita	Časový harmonogram	Zodpovednosť	Finančný plán	Zdroj
▪ výstavba splaškovej kanalizácie v obci	9.2027	Obec		ERDF, Environmentálny fond

▪ výstavba ČOV v obci	9.2027	Obec		ERDF, Environmentálny fond
▪ podpora spoločného postupu príprav a realizácie s okolitými obcami	2024 - 2027	Obec, MR		MR
Opatrenie 2.2 – Rozvoj lokálnej infraštruktúry				
Podopatrenie 2.2.1 – Rozvoj občianskej infraštruktúry (kultúra, školstvo, verejné priestory)				
Aktivita	Časový harmonogram	Zodpovednosť	Finančný plán	Zdroj
▪ modernizácia a rekonštrukcia verejných budov obce, podpora ich multifunkčného využitia	3.2027	Obec, MVO		ERDF, POD, MK
▪ znižovanie energetickej náročnosti objektov	3.2027	Obec, MVO, podn.		ERDF
▪ podpora polyfunkčného využitia málo využívaných objektov	3.2027	Obec		ERDF
▪ úprava verejných priestorov	6.2026	Obec, MVO		ERDF, ESF, nadácie
▪ výstavba oddychového a športového areálu	3.2027	Obec		Štátne fondy
▪ rekonštrukcia ciest a chodníkov v obci	2024 - 2027	Obec		Štátne fondy
▪ ochrana a rekonštrukcia pamiatok	2017	Obec		Štátne fondy
▪ rekonštrukcia obecnej škôlky	2017	Obec		Štátne fondy
▪ zriadenie komunitného centra	2017 - 2027	Obec		Štátne fondy, ESF
Opatrenie 2.3 – Rozvoj komunikačnej infraštruktúry				
Aktivita	Časový harmonogram	Zodpovednosť	Finančný plán	Zdroj
▪ rozvoj internetizácie obce	9.2027	podnikatelia, obec		ERDF, MDPT
▪ rozvoj verejných prístupových bodov	9.2027	MVO, obec		ERDF, MDPT, podn.
▪ podpora internetizácie a informatizácie verejnej správy	9.2027	Obec		Štátne fondy
Priorita 3 – Rozvoj životného prostredia				
Opatrenie 3.1 – Odstránenie čiernych skládok, posilnenie separovaného zberu odpadu				
Aktivita	Časový harmonogram	Zodpovednosť	Finančný plán	Zdroj
▪ odstránenie čiernych skládok, podpora preventívnych opatrení pre zamedzenie tvorby nových	6.2026	Obec		ERDF, EF, REC
▪ posilnenie separovaného zberu odpadu	2024 - 2027	Obec		Štátne fondy, vlastné zdroje
▪ podpora aktivít zvyšujúcich environmentálnu uvedomelosť občanov	2024 - 2027	Obec		Nadácie
Opatrenie 3.2 – Rozvoj environmentálneho vzdelávania				
Aktivita	Časový harmonogram	Zodpovednosť	Finančný plán	Zdroj
▪ organizácia spoločenských a kultúrnych podujatí	6.2026	Obec		ERDF, REC, EF

s environmentálnou témou				
▪ posilnenie environmentálneho vzdelávania detí	3.2027	Obec, podn.		ERDF, REC, EF
Priorita 4 - Zvýšenie konkurencieschopnosti ľudských zdrojov				
Opatrenie 4.1 – Prispôsobenie vzdelania požiadavkám trhu práce				
Podopatrenie 4.1.1 – Zavedenie systému celoživotného vzdelávania				
Aktivita	Časový harmonogram	Zodpovednosť	Finančný plán	Zdroj
▪ zvýšiť úroveň vzdelávania	9.2027	MVO, obec		ERDF, EF, POD, nadácie
▪ rozvoj celoživotného vzdelávania	2024-2027	MVO, obec		ERDF, EF
▪ zabezpečenie vzdelávania a rekvalifikačných kurzov v súlade s požiadavkami trhu práce	2021-2027	Obec		ESF
▪ zníženie miery sociálnej neprispôsobivosti	2021-2027	Obec		ESF
Podopatrenie 4.1.2 – Rozvoj informačnej a vedomostnej spoločnosti				
Aktivita	Časový harmonogram	Zodpovednosť	Finančný plán	Zdroj
▪ rozvoj počítačovej gramotnosti	6.2024-2027	Obec, škola, materská škôlka		EF, MŠ, nadácie
▪ zavedenie moderných metód vzdelávania environmentálneho vzdelávania detí	9.2024-2027	Obec, škola, materská škôlka, MVO		MŠ, vlastné zdroje
Priorita 4 - Zvýšenie konkurencieschopnosti ľudských zdrojov				
Opatrenie 4.1 – Prispôsobenie vzdelania požiadavkám trhu práce				
Aktivita	Časový harmonogram	Zodpovednosť	Finančný plán	Zdroj
▪ rozvoj vzdelávania cudzích jazykov a IKT	3.2027	MVO, obec		ESF, vlastné zdr.
▪ vytvorenie vzdelávacieho centra	9.2027	Obec, MVO		ERDF, ESF,
▪ školenia zamerané na zníženie miery sociálnej neprispôsobivosti	9.2021	MVO, obec		MPSVR, ESF
▪ zavedenie moderných metód vzdelávania	6.2027	Obec		ESF, MŠ
Opatrenie 4.2 – Podpora kultúrneho, spoločenského života a sociálnej situácie				
Podopatrenie 4.2.1 – Rozvoj tretieho sektora				
Aktivita	Časový harmonogram	Zodpovednosť	Finančný plán	Zdroj
▪ založenie rozvojového občianskeho združenia	3.2026	Obec		vlastné zdroje
▪ posilnenie využívania možností získania finančnej podpory pre rozvojové projekty prostredníctvom práce občianskeho združenia	6.2024-2027	MVO, obec		OSF, vlastné združenie v obci
▪ rozvoj dobrovoľníctva	6.2026	MVO		ESF, MPSVR

▪ posilnenie účasti občanov na verejných veciach obce	9.2026	MVO, obec		ESF, vlastné zdroje, nadácie
▪ zapojenie občanov do rozvojových aktivít	2021-2027	MVO, obec		Nadácie, vlastné zdroje
Podopatrenie 4.2.2 – Zvýšenie aktivity občanov a posilnenie sociálnej inklúzie				
▪ motivácia nezamestnaných k zamestnaniu a samozamestnaniu	2021-2027	MVO, obec		ESF
▪ zavedenie systému poradenstva a informovania pre nezamestnaných	2021-2027	MVO, obec		ESF
▪ rozvoj služieb nezamestnaným	2021-2027	MVO, obec		ESF
▪ boj proti negatívnym javom dlhodobej nezamestnanosti	2021-2027	MVO, obec		ESF
▪ riešenie špecifických problémov obyvateľstva	2021-2027	MVO, obec		ESF
▪ podpora komunitných lídrov	2021-2027	MVO, obec		ESF
▪ posilnenie komunitných služieb	2021-2027	MVO, obec		ESF
▪ zriadenie komunitného centra	2021-2027	MVO, obec		ESF
▪ zriadenie miestnej občianskej hliadky	2021-2027	obec		ESF
▪ zriadenie terénnej sociálnej služby	2021-2027	obec		ESF
Podopatrenie 4.2.3 – Zastavenie starnutia obyvateľstva				
▪ zabezpečiť podporu pre mladé rodiny	2021-2027	MVO, obec		ESF
▪ zapojiť mladých ľudí do vecí verejných, motivovať ich k usadeniu sa v obci	2021-2027	MVO, obec		Obec, nadačné fondy

Tabuľka 1 - Základné demografické ukazovatele	5
Tabuľka 2 - Prírodný prírastok obyvateľstva obce	6
Tabuľka 3 - Migračné saldo obyvateľstva obce	7
Tabuľka 4 - Náboženské zloženie obyvateľstva obce	8
Tabuľka 5- Národnostné zloženie obyvateľstva obce	9
Tabuľka 6 - Vzdelanostná úroveň obyvateľstva	11
Tabuľka 7- Vývoj počtu žiakov	13
Tabuľka 8 - Vývoj počtu podnikateľských subjektov v obci	15
Tabuľka 9 - Prehľad počtu subjektov pôsobiacich v obci a počtu ich zamestnancov	15
Tabuľka 10 - Vývoj a štruktúra nezamestnanosti (k 31.12. príslušného roka)	17
Tabuľka 11- Veková štruktúra nezamestnaných obyvateľov	17
Tabuľka 12 - Vzdelanostná štruktúra nezamestnaných obyvateľov	18
Tabuľka 13 Odvetvia hospodárstva v ktorých obyvatelia obce pracujú	19
Tabuľka 14 - Stav bytového fondu	21
Tabuľka 15 - Vek domového fondu	21
Graf 1- Vývoj počtu obyvateľov v rokoch 2009-2023	5
Graf 2 - Zloženie obyvateľov podľa veku	6
Graf 3 - Prehľad prírodného prírastku obyvateľov	7
Graf 4 - Prehľad migrácie obyvateľstva	8
Graf 5 - Náboženské zloženie obyvateľstva	9
Graf 6 - Národnostné zloženie obyvateľstva	10
Graf 7 - Štruktúra vzdelanostnej úrovne obyvateľstva	11
Graf 8- Vývoj počtu žiakov	13
Graf 9 - Veková štruktúra evidovaných nezamestnaných	18
Graf 10 - Vzdelanostná úroveň nezamestnaných obyvateľov	19
Graf 11 - Vývoj počtu podnikateľských subjektov v obci	20

Schválené obecným zastupiteľstvom dňa: